

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

RELIGIESTUDIES V1

FEBRUARIE/MAART 2013

MEMORANDUM

PUNTE: 150

Hierdie memorandum bestaan uit 9 bladsye.

AFDELING A (VERPLIGTEND)**VRAAG 1**

- 1.1   1.1.1   UNomkhubulwane. (2)
- 1.1.2   Sekulêre humanisme (2)
- 1.1.3   Die Vader (2)
- 1.1.4   Bhakti (2)
- 1.1.5   Siddharta Gautama (2)
- 1.2   1.2.1   **Fundamentalisme**
- Dit is 'n vorm van konserwatisme.
  - Dit gebruik elemente van 'n ou tradisie selektief.
  - Dit meng elemente van 'n ou tradisie met elemente van die moderne samelewing met die doel om die belange van 'n godsdienstige groep te bevorder.
  - Dit is die uiters konserwatiewe styl wat in die interpretasie van die normatiewe bron gebruik word. (4)
- 1.2.2   **Inspirasie**
- Die betekenis wat in die Oxford-woordeboek gegee word is 'n skielike, briljante idee.
  - Dit verwys na die breedte, mag en kennis van 'n buitengewone wese/mag.
  - Hier voel mense dat hulle deur so 'n mag besit word.
  - Dit is die figure wat openbarings ontvang het.
  - Dit is 'n belangrike normatiewe bron in baie godsdienste.
  - Dit is die ware oorsprong van al die godsdienste. (4)
- 1.2.3   **Uniekheid**
- Die woordeboekbetekenis is ongewoon, merkwaardig of opvallend.
  - Elke godsdiens is uniek.
  - Dit beteken daar is slegs een van sy soort.
  - Om geen gelyke, parallel of dieselfde eienskappe te hê nie.
  - Dit is die belangrikste eienskap wat een godsdiens van 'n ander skei. (4)
- 1.2.4   **Doktrine**
- Doktrine is 'n sinoniem vir leerstelling.
  - Dit is soos onderrig, en het nie noodwendig enige negatiewe betekenis nie.
  - Dit word ook as 'n godsdienstige lering beskou. (4)
- 1.2.5   **Geloof**
- Geloof word soms 'n godsdiens genoem, bv. Islamitiese Geloof.
  - Dit beskryf die aanvaarding van 'n stelling of godsdienstige lering. Dit word as die waarheid beskou deur die volgelinge van die godsdiens.
  - Dit kan ook as vertrouwe en oortuiging beskryf word. (4)

LET WEL: Leerder moet punte gegee word vir enige TWEE sinne.

1.3	1.3.1	Opstanding	(2)
	1.3.2	Charles Darwin.	(2)
	1.3.3	Abu Bakr	(2)
	1.3.4	Ekumenisme	(2)
1.4	1.4.1	Onwaar Dit word met Afrika Tradisionele Godsdiens verbind.	(2) (2)
	1.4.2	Onwaar. Tripitaka is die heilige bron van Boeddhisme. Die interpretasie van 'n teks is hermeneutiek.	(2) (2)
	1.4.3	Onwaar As 'n nasie word daar van Jode verwag om Mitzvot te hou.	(2) (2)
TOTAAL AFDELING A:			50

AFDELING B**VRAAG 2**

- 2.1 **Die rol van allegorie in godsdiens**
- Allegorie beteken amper dieselfde as 'vergelyking'.
  - Godsdienste gebruik allegorie as kragtige leerhulpmiddels.
  - Dit gee vir ons 'n ryk bron van wysheid.
  - Dit bevat godsdienstige oortuigings, idees en waarskuwings.
  - Dit handel oor God, die wêreld, menseverhoudings en die natuur.
  - Dit bevat nie noodwendig 'n definitiewe morele les nie.
  - Die Bhagavad Gita is die bekendste allegorie in Hindoeïsme. (10)
- 2.2 **Die begrip *ideologie* soos dit in godsdienstige leringe gebruik word**
- Dit is 'n stel oortuigings, waardes en opinies.
  - Dit beteken letterlik die wetenskap van idees.
  - Dit is 'n omvattende visie, 'n manier om na dinge te kyk.
  - Dit word gebruik as 'n plaasvervanger vir godsdiens.
  - Dit het 'n duidelike kennisinhoud, nader aan lering, geloof of doktrine.
  - Kommunisme, Marxisme en sosialisme is politieke ideologieë (10)
- 2.3 **VYF ooreenkomste tussen die Abrahamitiese godsdienste**
- Geloof in een God.
  - Geloof in profete.
  - Geloof in engele
  - Geloof in die Oordeelsdag
  - Hulle het heilige boeke
  - Hulle het spesiale plekke van aanbidding.
  - Hulle het godsdienstige vakansiedae.
  - Hulle glo in God as skepper.
  - Hulle het spesiale dragkodes. (10)

2.4 Unieke eienskappe van godsdienste**2.4.1. Baha'i-geloof**

- Hulle glo dat Baha'u'llah God se verkose boodskapper was.
- Hulle glo in een God.
- Hulle glo dat alle godsdienste dieselfde God aanbid.
- Hulle glo dat hulle die godsdiens van die toekoms is.
- Hulle glo dat alle godsdienste 'n verenigde familie sal word.
- Hulle het demokratiese strukture wat hul geloof lei.
- Baha'u'llah se koms merk die begin van 'n nuwe era van vrede, geregtigheid en gelykheid in die wêreld.

(10)

2.4.2. Hindoeïsme

Dit het nie 'n stigter nie.

Dit het nie dogmas of doktrine nie.

Hindoeïsme het 'n stel beginsels wat die sentrale leringe lei.

Dit bestaan uit die verskillende skole en tradisies wat hul eie unieke, onafhanklike idees en praktyke ontwikkel het.

Die godsdiens is oop en verdraagsaam teenoor ander godsdienste en invloede.

Hindoes glo in een opperwese wat in baie verskillende vorme kan verskyn.

(10)
[50]**VRAAG 3****3.1 Interne verskillende binne een godsdiens.****Boeddhisme***Theravada-Boeddhisme*

- Dit is die oudste skool van Boeddhisme.
- Dit is gebaseer op die Pali-kanon, die oudste geskrif van die tradisie.
- Dit sien Boeddha nie as 'n heilige wese nie, maar as 'n mens wat die geheim van verligting ontdek het.
- Dit is die individu se plig om vir die grootste gedeelte van die dag 'n lewe van meditasie te leef.
- Monnikke help ook in belangrike lewensgebeure soos geboortes en troues.
- Leke kan nie voltyds bedien nie, maar mans moet ten minste vir drie maande by 'n klooster aansluit.
- Daar is tempels, maar die meeste godsdienstige praktyke word by die huis beoefen.
- Mense bring voedsel, wierook, kerse en blomme na die tempel voor die standbeeld van Boeddha.

Vajrayana-Boeddhisme

- Dit word ook die 'Diamond Vehicle' genoem.
- Dit word onderskei deur baie tipes spirituele tegnieke.
- Spirituele tegnieke word gebruik om 'n verhoogde staat van bewussyn te bereik.
- Dit leer dat mens nie verligting deur geduldige meditasie kan bereik nie, maar deur radikale 'skok'-tegnieke.

Mahayana-Boeddhisme

- Dit is ontwikkel omdat mense die Theravada-lering te moeilik gevind het om te volg.
- Hulle aanbid Boeddha as 'n heilige wese wat uit medelye met menslike lyding na die aarde gekom het.
- Mahajana het ook die begrip Bodhisattva ontwikkel.
- Bodhisattva is 'n persoon wat nirvana kan betree, maar besluit het om dit uit te stel om onder mense te help.
- Mahajana beoefen meer rituele as Theravada, soos dreunsang, die brand van wierook en neerbuiging.

Afrika Tradisionele Godsdien AmaZulu-godsdien

- AmaZulu erken die bestaan van 'n opperwese genaamd Umvelinqangi.
- Kommunikasie met Umvelinqangi geskied deur die voorvaders.
- Hulle het ook 'n vroulike godheid met die naam uNomkhubulwane.
- Hulle glo ook in 'n seremonie wat 'teruggebring' genoem word.

Aka-godsdien

- Hulle is nomadiese jagter-versamelaars.
- Daar is groot wisseling in hul leringe.
- Hulle glo in 'n skeppergees met die naam Bembe.
- Toe Bembe 'afgetree' het, het die woudgees Dzeni oorgeneem.
- Hulle glo in reïnkarnasie.

Yoruba-godsdien

- Die Yoruba glo dat die kosmos twee vlakke het, naamlik die hemelruim en die aarde.
- Die hemelruim is die plek vir Oluruna, die oppergod, Orishas (godhede) en die voorvaders.
- Die aarde is 'n plek vir diere en mense.
- Voorvaders is beskermers van hul nakomelinge.
- In gemeenskapsfeeste word voorvaders voorgestel deur mans in kleurvolle kostuums en maskers.

ChristenskapKatolieke Kerk

- Hulle beweer dat hulle die oorspronklike kerk is.
- God bestaan uit drie persone: die Vader, Seun en Heilige Gees.
- Die hoof van die Katolieke Kerk is die Pous.
- Die brand van kerse is een van hul godsdienstige praktyke.
- Doop word as 'n sakrament beskou.

Oosters Ortodoks

- Die Heilige Gees kom van God die Vader, en nie van die Seun nie.
- Hulle glo dat hulle die ware geleide kerk is.
- Politieke beheer was tradisioneel in Konstantinopel.
- Daar is nie net een leier nie.
- Hulle beoefen die soen van die beelde van heiliges ('saints') wat ikone genoem word.

Protestant

- Die Bybel het groter gesag as die Pous.
- Rituele is nie belangrik nie.
- Hulle leer dat geloof die sleutel tot saligmaking is.
- Hierdie beweging is deur 'n Duitse monnik Martin Luther begin.
- Daar is geen verering van heiliges en die kruis nie.

Afrika Onafhanklike Kerke

- Hulle inkorporeer elemente van Afrika Tradisionele Godsdiens.
- Europeërs het nie hul Afrika-praktyke aanvaar nie en het gedink hulle is primitief.
- Dit word hoofsaaklik deur inheemse praktyke beïnvloed.
- 'n Priester speel 'n soortgelyke rol as die geneser in Afrika Tradisionele Godsdiens.
- Vroue het belangrike leierskaprolle in hul gemeentes.

(20)

3.2 Sekulêre wêreldbeskouinge**3.2.1 DRIE voorbeelde**

- Ateïsme
- Agnostisisme
- Marxisme/Kommunisme
- Kapitalisme

(6)

3.2.2 SEWE eienskappe van sekulêre wêreldbeskouinge

- Dit behels etiek gebaseer op redenering oor menslike natuur.
- Dit verwys nie na 'n god of gode nie.
- Die begrip van die heelal is suiwer wetenskaplik.
- Dit gebruik nie godsdienstige verduidelikings vir die lewe en die wêreld nie.
- Dit is geneig om die demokratiese vorme van regering te volg.
- Die proponente is ten gunste van vryheid van godsdiens binne die perke van die sekulêre wette van die land (Dit is nie so in sommige kommunistiese lande nie).
- Ondersteun menseregte.
- Ondersteun nediskriminasie op grond van niegodsdienstige oortuigings.
- 'n Beweging wat onafhanklik van godsdiens wil wees in sy sosiale en politieke aktiwiteite.
- Dit glo dat godsdiens sosiaal verdelend eerder as verenigend is.
- Dit verdra godsdiens.

(14)

3.2.3 Redes vir gewildheid van sekulêre wêreldbeskouing in Noord-Amerika en Europa

- Dit gebeur omdat mense nou materialisties is.
- Hulle is te wetenskaplik, hulle glo in dit wat hulle kan bewys.
- Hulle glo in demokrasie.
- Hulle glo nie in diktatorskap nie.
- Hulle glo in die skeiding van die kerk en die staat.

- In die Verenigde State van Amerika is daar geen amptelike godsdienst nie.
- Die godsdienstige instellings het geen konstitusionele reg om 'n direkte rol in die ontwikkeling van landswette te speel nie.
- Hulle het 'n siening van die lewe en reg aangeneem wat konvensionele godsdienst uitsluit.

(10)
[50]**VRAAG 4****4.1 Moslem-Christen-verhoudinge in Egipte****4.1.1 Redes vir vyandigheid tussen Moslems en Christene**

- Die geskiedkundige verhouding tussen die godsdienste was goed.
- Daar was sosiale en ekonomiese interaksie tussen die godsdienste.
- Hierdie eenheid strek sover terug as 1919, toe beide godsdienstgroepe verenig was teen Britse besetting.
- Met die val van Hosni Mubarak was die hele land in sosiale chaos.
- Die toerismebedryf is besig om af te neem.
- Dit skep verdere ekonomiese lyding.
- Die polisiemag en weermag is swak as gevolg van politieke onrus.
- Dit lei tot 'n algehele verval van wet en orde.
- As gevolg hiervan lei geringe konflik tot gevegte.
- In so 'n situasie is mense geneig om volgens godsdienst te verdeel.

(10)

4.1.2 Godsdienstige leiers/organisasies in die oplos van die konflik

- Bou verhoudings op vertroue en sorg tussen die godsdienste.
- Moedig respek en begrip vir mekaar se godsdienste aan.
- Hou gesamentlike bidgeleenthede vir vrede.
- Erken probleme en tekortkominge.
- Doen weg met stereotipering en misverstande wat elke groep oor die ander hou.
- Godsdienstige leiers moet gesamentlike publieke verklarings uitreik.

(10)

4.1.3 Is godsdienst die oorsaak van die Egipte-konflik?Ja

- Plekke van aanbidding word afgebrand.
- Die geweld is intergodsdienstig van aard.
- Die geweld is voorheen deur Mubarak onderdruk, dikwels deur brute krag.
- Die verbrokkeling van staatsmag het egter tot 'n styging in godsdienstige konflik gelei.

Nee

- Die verhouding was voorheen stabiel.
- Onder Mubarak was die verhouding harmonieus.
- Sosiale en ekonomiese faktore en tot die konflik gelei.
- Daar is nie geforseerde bekering of debat oor godsdienstige oortuigings nie.
- Die veiligheidsmagte kies nie kant nie.

LET WEL: Gee een punt vir 'ja' of 'nee'. Twee punte vir elke rede. (6)

4.2. **Katolieke Kerk in Zimbabwe**4.2.1 **Waarom is die brief geskryf?**

- Die Kerk ondersteun menseregte.
- Daar is wydverspreide menseregteskendings in Zimbabwe.
- Hierdie skending is teen die Bybelse leringe.
- *Voorbeeld:* 'Jy moet jou naaste liefhê soos jouself' (Markus 12:31).
- Mugabe is 'n toegewyde Katoliek, en die Kerk sal hom kan beïnvloed.
- Mugabe maak staat op Katolieke ondersteuning in die verkiesing. (6)

4.2.2 **Kan die Kerk Mugabe beïnvloed?**Ja

- Hy is 'n toegewyde Katoliek.
- Hy het 'n baie goeie verhouding met die Kerk.
- Godsdienstige leiers het invloed oor baie mense.

Nee

- Mugabe is sedert die 1980's 'n diktator.
- Die Kerk het geen invloed op hom nie.
- Mugabe het sy aandag na die charismatiese kerke verskuif. (6)

4.2.3 **TWEE godsdienste en EEN voorbeeld elk van leringe wat menseregte ondersteun**

- Islam – Laat daar geen dwang in godsdienste wees nie. Dit behels godsdienstige vryheid.
- Boeddhisme – Jy mag nie doodmaak of die oorsaak van moord wees nie. Dit behels die heiligheid van alle lewe.
- Christendom – Jy mag nie egbrek pleeg nie. Dit behels die heiligheid van die huwelik en die waardigheid van vroue.
- Judaïsme – Gelukkig is dié wat geregtigheid handhaaf en te alle tye regverdig optree. Dit behels geregtigheid vir almal onder alle omstandighede.
- Afrika Tradisionele Godsdienste (ATG) – Ek is 'n mens op grond van my interaksie met ander mense (ubuntu). Dit behels die belangrikheid van die waardige behandeling van ander.

LET WEL: Leringe mag in die leerder se eie woorde uitgedruk word.

Enige relevante voorbeeld moet aanvaar word.

Gee TWEE punte vir naam van elke godsdienst en TWEE punte vir elke voorbeeld. (8)

4.2.4 Rol van godsdienstige organisasies in die stryd om menseregte in SA voor 1994

- Die intergodsdienstige stryd teen Apartheid het gelei tot die vorming van die Suid-Afrikaanse tak van die Wêreldkonferensie van Godsdienste vir Vrede ('WCRP') in 1984
- Die 'Call of Islam' is in 1984 gestig.
- 'Jews for Justice' is in 1985 gestig.
- Alhoewel Christendom die staatsgodsdienst onder Apartheid was, het baie godsdienstige leiers teen die regime geïntellekteer.
- Sommige was Aartsbiskop Desmond Tutu, Aartsbiskop Dennis Hurley, Allen Boesak.

(4)
[50]

TOTAAL AFDELING B: 100
GROOTTOTAAL: 150